Työelämä
Anne Salomaa

15.10.2026

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
HE 220/2026

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työssä käytettäväksi tarkoitettujen teknisten laitteiden vaatimuksenmukaisuudesta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle. EK kannattaa esityksen tavoitetta selkiyttää ja ajantasaistaa työssä käytettäväksi tarkoitettuja teknisiä laitteita koskevaa sääntelykokonaisuutta. Pidämme sinänsä hyvänä esityksen tavoitetta yhdenmukaistaa viranomaisten markkinavalvontamenettelyjä sekä ehdotusta siitä, että jatkossa työssä käytettävien teknisten laitteiden markkinavalvonta keskitettäisiin yhdelle viranomaiselle. Pidämme myös kilpailukyvyn kannalta tärkeänä, ettei kansallisesti ehdoteta annettavaksi koneasetusta täydentävää lisäsääntelyä. Näemme kuitenkin hallituksen esityksessä edelleen ongelmia mm. kaksinkertaisen rangaistavuuden kiellon sekä rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen näkökulmasta ja esitystä tulisi tältä osin selkeyttä, jotta se vastaa meillä rikosoikeudessa noudatettavia keskeisiä periaatteita.

Kiinnitämme lausunnossamme huomiota muutamiin näkökulmiin ja yhdymme lisäksi Teknologiateollisuus ry:n lausunnossaan esille nostamiin huomioihin. Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan kokonaan uutena elementtinä hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottamista. Kun uusia seuraamuksia tuodaan osaksi jo olemassa olevaa seuraamusjärjestelmää, tulee samalla arvioida, voidaanko jotakin olemassa olevaa seuraamusta keventää. Samoin on erittäin tärkeää varmistaa, että kahdenkertaisen seuraamuksen eli kaksoisrangaistavuuden kielto toteutuu ja säädökset on laadittu rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä täsmällisyydellä.

Suhde rikosoikeudellisiin seuraamuksiin ja laillisuusperiaatteeseen

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan perustellusti, että seuraamusmaksu olisi viimesijainen keino muihin valvontaviranomaisen käytössä oleviin keinoihin nähden. Kiinnitämme huomiota siihen, että hallinnolliset seuraamusmaksut rinnastuvat rikosoikeudellisiin seuraamuksiin ja niihin

tulee soveltaa rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta. Tätä ei ole mielestämme hallituksen esityksessä riittävästi huomioitu. Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, edellyttää rikosoikeudellinen laillisuusperiaate rangaistavan käyttäytymisen täsmällistä määrittämistä (PeVL 21/2024vps. 4). Perustuslakivaliokunta on myös asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 8/2026, PeVL 135/2021vp, s. 4 lausuntoviitteineen).

Pidämme erittäin tärkeänä lainsäädännön selkeyttä ja yksiselitteisyyttä sen määrittämisessä, missä tilanteissa seuraamusmaksun käyttäminen on mahdollista. Perustuslakivaliokunta on edellä kuvatulla tavalla kiinnittänyt huomiota siihen, että hallinnollinen rangaistusluonteinen taloudellinen seuraamus rinnastuu luonteeltaan rikosoikeudelliseen seuraamukseen, jolloin se voi tulla kyseeseen vain, jos sen käytöstä on säädetty laissa täsmällisesti ja oikeasuhtaisesti. Valvovan viranomaisen ensisijainen tehtävä ei myöskään ole määrätä rikosoikeudellisiin seuraamuksiin rinnastuvia seuraamusmaksuja. Siksikin muiden hallinnollisten valvontakeinojen tulee aina olla ensisijaisia seuraamusmaksuun nähden ja tätä tulee entisestään hallituksen esityksen sisällössä varmistaa.

Pidämme perusteltuna ja välttämättömänä, että työssä käytettävään tekniseen laitteeseen liittyvä vastuu kohdentuu laitteen valmistajalle taikka maahantuojalle. Laitetta hankittaessa tulee voida luottaa siihen, että laite on sitä myytäessä ilmoitettujen vaatimusten mukainen. Samalla tulee varmistaa, ettei työnantajalle taikka tämän edustajalle voi tulla lisäksi seuraamuksia esimerkiksi työturvallisuuslainsäädännön taikka muun lainsäädännön nojalla tilanteissa, joissa työssä käytettävä tekninen laite ei olekaan koneasetuksen vaatimusten mukainen. Vaatimustenmukaisuusmerkinnällä on oltava oikeudellinen merkitys ja tämä tulee tuoda hallituksen esityksessä selkeästi esille.

Seuraamusjärjestelmän tulee erottaa toisistaan tuotteen vaatimustenmukaisuus ja tuotteen käyttö työpaikalla. Valmistajan vastuun tulee kohdentua koneen suunnitteluun ja vaatimustenmukaisuuteen. Työnantajan vastuu voi kohdistua työpaikan olosuhteisiin, koneen käyttötapaan, riskien arviointiin tai tarvittaviin suojaustoimiin. **Tämän selkeyttäminen on erityisen tärkeää, kun meillä on liitetty kaikkien työturvallisuusmääräysten noudattamiseen erittäin laaja työnantajan ja työnantajan edustajan eli käytännössä esihenkilöiden henkilökohtainen rikosoikeudellinen rangaistusvastuu rikoslain 47 luvun 1 pykälässä olevalla blankorangaistussäädöksellä.**

Hallituksen esityksessä jää tällä hetkellä epäselväksi, missä määrin työnantajan rikosoikeudellinen vastuu voi ulottua koneen valmistajan tai maahantuojan vastuulle kuuluvaan, työnantajalle ennalta arvaamattomaan vaatimustenvastaisuuteen, vaikka koneessa olisi asianmukaiset

merkinnät ja työnantaja olisi toiminut huolellisesti. **Tältä osin hallituksen esitystä tulisi täydentää, jotta perusteettomilta kahdenkertaisilta seuraamuksilta vältytään ja lainsäädännön tila vastaa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimuksia ennakoitavuudesta ja täsmällisyydestä.**

Viranomaistoiminnan yhdenmukaisuuden varmistaminen ja seuraamusmaksun tason tarkistaminen

Valvovan viranomaisen toiminnan ensisijaisena tarkoituksena on valvonnan, neuvonnan ja ohjeistuksen avulla korjata virheellinen toiminta. Siitäkin syystä tulisi edelleen eduskuntakäsittelyn yhteydessä tarkkaan harkita, onko edellä kuvatun tarkoituksen toteuttamiseen soveltuvien kevyempien hallinnollisten keinojen rinnalle tarpeellista tuoda lisäksi hallinnollinen seuraamusmaksu. Tätä tulisi harkita myös siitä syystä, että hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöön ottamiseen liittyy edellä esitettyjä kaksoisrangaistavuuden kieltoon ja rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen liittyviä ongelmia, joita ei ole hallituksen esityksessä riittävästi ratkaistu. Huomautamme, että vakavampien tapausten varalle on jo olemassa rikosoikeudellinen seuraamusjärjestelmä.

Kiinnitämme myös huomiota valvovan viranomaisen toiminnan puolueettomuuden tärkeyteen sekä siihen, että hallintolaissa viranomaistoiminnalle asetettujen vaatimusten toteutuminen tulee varmistaa. Näiden asioiden varmistamiseen on tärkeää kiinnittää erityisesti huomiota, kun viranomaisen toimivaltaa edelleen laajennetaan ja tuodaan sille mahdollisuus määrätä rikosoikeudelliseen seuraamukseen rinnastuvia rangaistusluonteisia taloudellisia seuraamuksia. **Viranomaisella tulee olla selkeät sisäiset prosessit ja niiden olemassaolo ja yhdenmukainen soveltaminen tulee varmistaa**. Näin varmistetaan yhdenmukaiset käytännöt hallinnollisten seuraamusten määräämisessä, eivätkä yksittäisten tarkastajien näkemyserot voi vaikuttaa siihen, milloin seuraamusmaksuja määrätään maksettavaksi.

Pidämme nyt esitettyä seuraamusmaksun tasoa huomattavan korkeana. Sitä tulee näkemyksemme mukaan merkittävästi alentaa ja tehdä myös tältä osin tarvittavat muutokset hallituksen esitykseen. Hallituksen esityksessä seuraamusmaksujen maksimimääräksi esitetään 50 000 euroa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että vastaavia seuraamusmaksuja on säädetty myös muissa laeissa ja todetaan seuraamusmaksujen suuruuksissa olevan huomattavaa vaihtelua. Näkemyksemme mukaan eri tilanteista määrättävien laiminlyönti- ja seuraamusmaksujen tulee olla keskenään vertailukelpoisia ja kyseistä instrumenttia tulee soveltaa johdonmukaisesti eri tilanteissa. Nyt ehdotettu seuraamusmaksu rinnastuu eniten vaarallisten aineiden kuljetuksille meillä jo käytössä olevaan

seuraamusmaksuun, jonka enimmäismäärä oikeushenkilöille on 30 000 euroa. Molemmissa on kysymys ihmisten turvallisuuteen liittyvästä laiminlyönnistä. **Seuraamusmaksujen tasossa ei tule olla tarpeetonta vaihtelua eri lainsäädäntöjen välillä ja siksi nyt ehdotettavan seuraamusmaksun maksimitason tulisi olla korkeintaan 30 000 euroa.**

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Anne Salomaa
Asiantuntija